

Lesmateriaal over democratische waarden

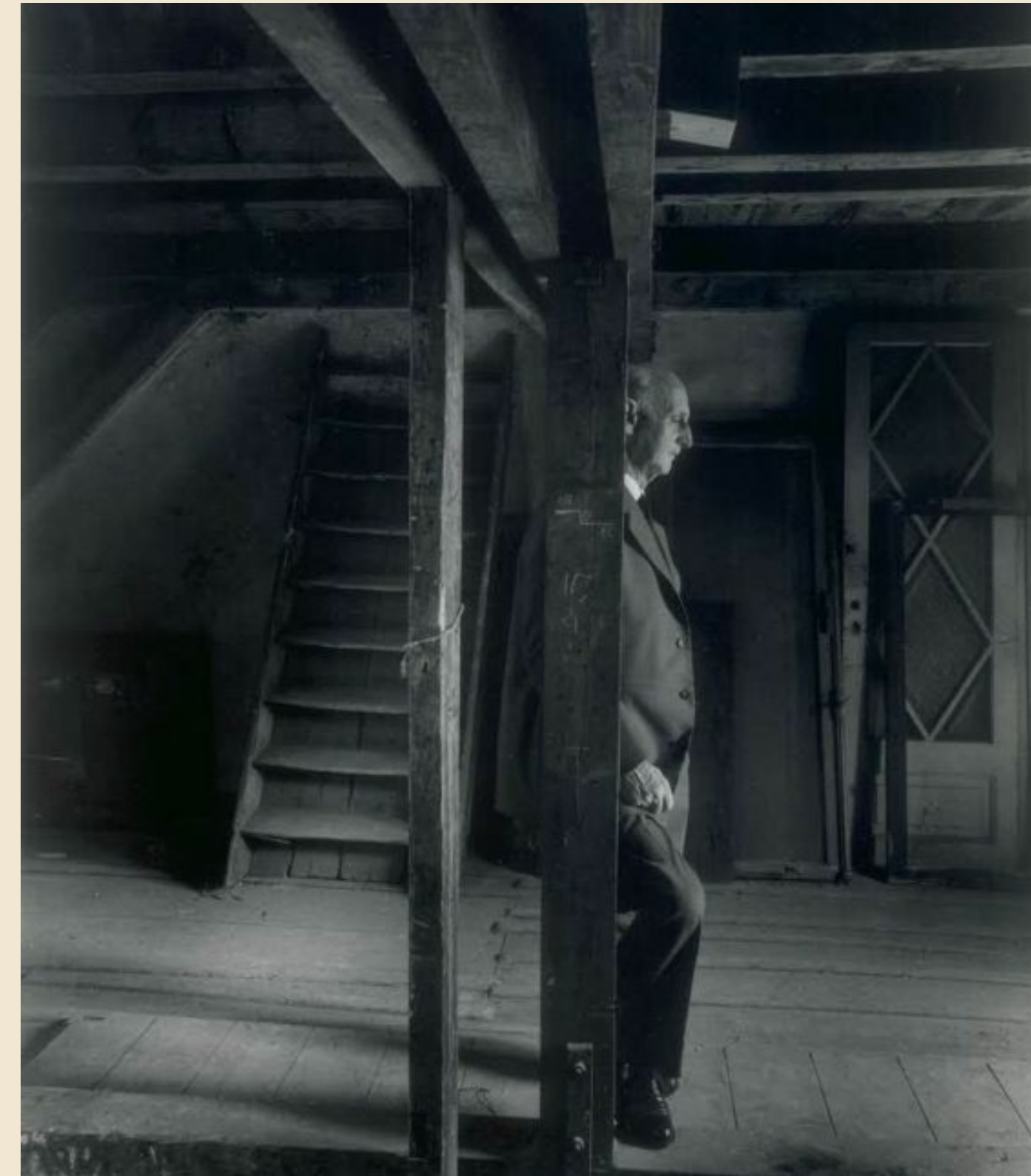

Saskia Kok en Roald Bakker
Burgerschapsdag
28 november 2025

De Anne Frank Stichting

‘Wat is gebeurd, kunnen we niet meer veranderen. Het enige wat we kunnen doen is van het verleden leren en beseffen wat discriminatie en vervolging van onschuldige mensen betekenen.’

- Otto Frank, 1970

Even opwarmen...

1. 28 procent van de wereldbevolking leeft in een democratie
2. In 2016 stond Nederland op plaats 8 van de democratie index.
Op welke plaats stond Nederland in 2024?
3. De helft van de Nederlandse jongeren steunt het bestuur van een sterke leider.
4. Hoe meer les jongeren krijgen over democratie, hoe meer vertrouwen ze in de democratie hebben

Een korte introductie

- Gevoel van urgentie: democratie (inter)nationaal onder druk
 - Onderzoeken naar democratisch bewustzijn
- Het leven van Anne Frank als waarschuwing

Doelen van de Anne Frank Stichting:

- Jongeren denken na over de meerwaarde van democratische waarden voor hun dagelijks leven.
- Jongeren zien in dat de democratische rechtsstaat kwetsbaar is.
- Jongeren leren zelf deel te nemen aan de democratie

Het programma

- Werkvorm grondrechten: doen en bespreken
- Serious game **DIMOS**: een kijkje in de game + jullie ideeën
- Beslisboom: wil je wonen in een dictatuur of democratie
- Mini-goodiebag

Werkvorm grondrechten

- Welke grondrechten zijn voor jou belangrijk?
- Wat betekent het als een grondrecht word ingeperkt?

DIMOS

DIMOS

2024: Onderzoek

- behoeften docenten en studenten en eerdere interventies
- leveranciers en samenwerkingspartners

2025: Concept, ontwikkelen en testen

- uitwerken in co-creatie
- testen: in 8 klassen bij 92 studenten en leerlingen

2026: aanpassen, ontwikkelen, testen en lancering

- testen: begin februari

LANCERING: gepland halverwege maart 2026

DIMOS

Het **doel** van het spel is om jongeren na te laten denken over de kwetsbaarheid van de democratie en de meerwaarde van democratische kernwaarden: vrijheid, gelijkheid en solidariteit. En hun aandeel als deelnemer aan die democratie.

Om de impact van eigen keuzes het beste te laten zien is gekozen voor een **dilemma game**.

DIMOS

Bespreek in duo's

Hoe ver gaan we in de dilemma's?

ULTIMATUM vrijheid behouden of vrijheid inperken?

Ending: Eenheid

Je stopt met het inperken van de vrijheid en accepteert de consequenties. Hierbij zijn de personages in hun dagelijkse leven niet geraakt maar ervaren ze wel de acties van de haatgroep. Je begint het lange proces om de twee groepen nader tot elkaar te brengen. Er is nog veel werk aan de winkel voordat de stad weer compleet 1 is.

Ending: Politiestaat

Door het inperken van de vrijheid stop je de haatgroep maar raak je ook direct onbedoeld de vrijheid van een van de personages. In tegenstelling is een ander personage veiliger van de acties van de haatgroep.

Beslisboom

Afsluiting

- Vragen of onduidelijkheden?
- Kijk eens op: annefrank.nl/educatie/onderwijs
- Wil je ervaringen delen / feedback geven / een les (laten) testen?
 - r.bakker@annefrank.nl
 - s.kok@annefrank.nl

